

LIFE11 NAT/GR/1014 ForOpenForests

Διατήρηση Δασών
και Δασικών Ανοιγμάτων Προτεραιότητας
στον Εθνικό Δρυμό Οίτης
και στο Όρος Καλλίδρομο
της Στερεάς Ελλάδας

www.foropenforests.org
www.eepf.gr

ΑΝΟΙΧΤΑ ΔΑΣΗ

Περπατώ

Γνωρίζω

Προστατεύω

Η κεντρική ιδέα του έργου ForOpenForests...

... είναι η διατήρηση των δασών και των δασικών ανοιγμάτων στις προστατευόμενες περιοχές της Οίτης και του Καλλίδρομου. Για να διατηρηθούν η βιοποικιλότητα και οι λειτουργίες των ορεινών οικοσυστημάτων των δύο βουνών, πρέπει να προστατευθούν τόσο τα δάση (ελάτης, μαύρης πεύκης και αρκεύθου) όσο και τα δασικά ανοίγματα, τα λιβάδια και τα λιμνία.

Οι δράσεις του ForOpenForests στοχεύουν:

- στους φυσικούς οικοτόπους και στα είδη φυτών και ζώων που ζουν εκεί
- στους χρήστες των περιοχών, ειδικά στους κτηνοτρόφους και τους αγρότες.

Τα μεγάλα δασικά ανοίγματα: Λιβάδια

Στα μεγάλα υψόμετρα της Οίτης, σε λοφώδεις και επίπεδες περιοχές σε φλύσχη, αναπτύσσονται διαφόρων τύπων ορεινά ποολίβαδα με μεγάλη ποικιλία φυτών. Οι ναρδώνες, οι πλούσιοι σε είδη φυσικοί λειμώνες με *Nardus*, που εμφανίζονται σε βαθιά, υγρά εδάφη, αποτελούν οικότοπο προτεραιότητας (6230*, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ). Τα χαρακτηριστικά φυτά, *Nardus stricta*, *Luzula spicata*, *Trifolium hybridum* και άλλα, σχηματίζουν συμπαγή χορτοτάπητα.

Στο Καλλίδρομο, σε ξηρές, ασβεστολιθικές πλαγιές με ήπια κλίση αναπτύσσονται ορεινά ποολίβαδα που αντιστοιχούν στον οικότοπο 6210 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Οι φυτοκοινότητες των ποολίβαδων είναι υπό μελέτη. Χαρακτηρίζονται από ποικιλία αγρωστωδών (όπως *Festuca valesiaca*, *Brachypodium pinnatum*) και άλλων φυτών (όπως *Prunella laciniata*, *Sanguisorba minor*) και ορχιδεών.

Και στα δύο βουνά, αρχικά οι θάμνοι και στη συνέχεια το δάσος καλύπτουν σταδιακά τα ποολίβαδα. Οι κύριες δράσεις του ForOpenForests αποσκοπούν στην αξιολόγηση της επαναφοράς

της παραδοσιακής διαχείρισης των λιβαδιών και στον καθορισμό του βαθμού βόσκησης που θα εξασφαλίζει τη βιοποικιλότητα των λιβαδιών ταυτόχρονα με την παραγωγή της απαιτούμενης βοσκήσιμης ύλης. Εφαρμόζονται τεχνικές, όπως η καύση των θάμνων και ο θερισμός των ανεπιθύμητων για τα ζώα ποωδών ειδών.

Εποχικά λιμνία και *Veronica oetaea*

Τα εποχικά λιμνία εμφανίζονται σε μικρές κοιλότητες των ορεινών λιβαδιών, που κατακλύζονται με νερό από το χειμώνα έως την άνοιξη και ξηραίνονται βαθμιαία το καλοκαίρι.

Αποτελούν το ενδιαίτημα εξειδικευμένων ειδών φυτών και ζώων που δεν μπορούν να επιβιώσουν αλλού. Τα χαρακτηριστικά, μικρού μεγέθους, φυτά τους είναι "αμφίβια", δηλαδή χρειάζονται

την εναλλαγή υγρού και ξηρού περιβάλλοντος για να ολοκληρώσουν τον κύκλο ζωής τους. Εμφανίζονται μόλις αρχίσει η αποξήρανση των λιμνίων, ανθίζουν και καρποφορούν σε σύντομο διάστημα και

εξαφανίζονται. Σε όλη την Ευρώπη, είναι τόσο σπάνια ή και απειλούμενα και η περίοδος που είναι ορατά είναι τόσο μικρή, που θεωρούνται ακριβοθώρητα «χλωριδικά στολίδια» ενώ τα λιμνία προστατεύονται ως οικότοπος προτεραιότητας (3170*, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ).

Στην Οίτη, έχουν βρεθεί τέσσερα μικρής έκτασης (130 - 600 τ.μ.), ρηχά λιμνία, στις Λιβαδιές, το Γρεβενό, την Αλύκαινα και τη Λούκα. Αφού λιώσουν τα χιόνια και το νερό αρχίσει να υποχωρεί, εμφανίζονται τα μικροσκοπικά χαρακτηριστικά φυτά, όπως ο *Myosurus minimus* και η Βερόνικα της Οίτης (*Veronica oetaea*). Η Βερόνικα της Οίτης είναι το πιο σπάνιο, κινδυνεύον και

αυστηρά προστατευόμενο είδος καθώς απαντά μόνο στα τρία πρώτα λιμνία και πουθενά αλλού στον κόσμο.

Στο Καλλίδρομο, ο οικότοπος απαντά στη μεγαλύτερη λίμνη της Νεβρόπολης (25 στρέμματα) και σε δύο μικρά (350 - 380 τ.μ.) λιμνία στις θέσεις Μουρίζα και Μουρούζος. Εδώ ο οικότοπος είναι διαφορετικός, τόσο λόγω γεωμορφολογίας όσο και λόγω των έντονων επεμβάσεων. Τα χαρακτηριστικά φυτά, *Verbena supina*, *Heliotropium supinum* και *Mentha pulegium*, είναι όλα ανθεκτικά στη βόσκηση και εμφανίζονται αργά το καλοκαίρι.

Στο ForOpenForests, μετά από δύο έτη βιολογικής και γεωπεριβαλλοντολογικής μελέτης, θα ενισχυθούν ή θα αποκατασταθούν οι κοινότητες των φυτών και θα σχεδιαστεί η διαχείριση για τη μακροπρόθεσμη προστασία των λιμνίων, ιδιαίτερα για τη διατήρηση του υδρολογικού τους κύκλου. Επιπλέον, θα γίνουν ελαφρές περιφράξεις για τον έλεγχο της πρόσβασης των τροχοφόρων (που καταστρέφουν τα λιμνία) και της έντασης της βόσκησης.

Δάσος Μαλόκεδρου

Το μαλόκεδρο (*Juniperus foetidissima*) είναι ένα ορεινό είδος αρκεύθου. Τα Μεσογειακά δάση αρκεύθου είναι μικρής έκτασης και σπάνια σε όλη την Ευρώπη και προστατεύονται ως οικότοπος προτεραιότητας (9560*, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ). Στους βραχώδεις ασβεστολιθικούς σχηματισμούς της Οίτης, το μαλόκεδρο εμφανίζεται μεμονωμένα ή σε μικτές συστάδες με το έλατο σε αρκετές θέσεις. Εκτεταμένες, σχεδόν αμιγείς συστάδες μαλόκεδρου σχηματίζονται μόνο στη Φακίτσα και στο Ξηροβούνι, ενώ μικρότερες συστάδες υπάρχουν στην Τράπεζα και νότια της Φακίτσας.

Οι κύριες απειλές για το μαλόκεδρο είναι η αργή αναγέννησή του σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό με το έλατο και η κοπή για τη χρήση του άσηπτου ξύλου του.

Το ForOpenForests υλοποιεί μία φιλόδοξη πιλοτική δράση αποκατάστασης του οικοτόπου, που περιλαμβάνει μαζική αναπαραγωγή και φύτευση του μαλόκεδρου για την ενίσχυση των συστάδων που υπάρχουν και για την εγκατάστασή του σε μία ακόμα θέση.

Τα πουλιά της Οίτης

Η Οίτη είναι σημαντική για είδη του δάσους, αλλά και των ανοιχτών ορεινών περιοχών. Εδώ απαντούν τουλάχιστον 8 από τα 10 είδη δρυοκολαπτών της Ευρώπης, καθώς και αρκετά είδη αρπακτικών, όπως ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*) και σχετικά σπάνιων στρουθιόμορφων όπως το Βλαχοτσίχλονο (*Emberiza hortulana*), η Δεντροσταρήθρα (*Lullula arborea*) και η Χιονάδα (*Eremophila alpestris*).

Στο πλαίσιο του ForOpenForests προβλέπεται η μελέτη και η προστασία πέντε ειδών προτεραιότητας της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ: του Σταχτή Δρυοκολάπτη (*Picus canus*), του Μαύρου Δρυοκολάπτη (*Dryocopus martius*), του Λευκονώτη Δρυοκολάπτη (*Dendrocopos leucotos*), της Πετροπέρδικας (*Alectoris graeca*) και του Αιγωλιού (*Aegolius funereus*), ενός πολύ σπάνιου στη Ελλάδα νυκτόβιου αρπακτικού. Οι δρυοκολάπτες και ο Αιγωλιός απειλούνται γενικά από την υποβάθμιση των δασών και τη μείωση των γέρικων και νεκρών δέντρων, ενώ η Πετροπέρδικα απειλείται κυρίως από το εντατικό κυνήγι και τη λαθροθηρία.

Τα τρία είδη δρυοκολαπτών εντοπίστηκαν σε όλες τις περιοχές με ώριμα ελατοδάση,

με τον Μαύρο Δρυοκολάπτη να φαίνεται πιο κοινός από τον Λευκονώτη και τον Σταχτή. Η Πετροπέρδικα εντοπίστηκε σε σχετικά λίγα σημεία, ενώ ο Αιγωλιός σε μία μόνο περιοχή.

Τα μέτρα προστασίας που προβλέπονται από το έργο για τα παραπάνω είδη περιλαμβάνουν τη διαχείριση του δάσους και την τοποθέτηση τεχνητών φωλιών για τους δρυοκολάπτες και τον Αιγωλιό. Για την Πετροπέρδικα προβλέπεται κυρίως βελτίωση του ενδιαιτημάτος της.

Για την τοπική κοινωνία

Το ForOpenForests υλοποιεί δράσεις με στόχο την ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην προστασία των περιοχών και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

🌿 Οργάνωση Επιτροπής Ενδιαφερομένων Μερών. Μέλη είναι οι εκπρόσωποι τοπικών φορέων που έχουν ρόλο στη λήψη διαχειριστικών αποφάσεων ή είναι χρήστες της περιοχής. Η Επιτροπή συνεδριάζει δύο φορές το χρόνο και έχει συμβουλευτικό ρόλο.

🌿 Αξιολόγηση της γνώμης των ντόπιων κατοίκων και των επισκεπτών με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα θα συμβάλουν στις διαχειριστικές αποφάσεις και προτάσεις για την προστασία των περιοχών.

🌿 Εκπαιδευτικές εκδρομές στις περιοχές του έργου για μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές μαθαίνουν με βιωματικό τρόπο για το σημαντικό φυσικό περιβάλλον του τόπου τους.

🌿 Οργάνωση συναντήσεων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων σχετικά με τη διαχείριση και προστασία των περιοχών για κτηνοτρόφους, μελισσοκόμους, εκπαιδευτικούς και τουριστικούς πράκτορες.

Ο Δήμος Μώλου - Αγίου Κωνσταντίνου συγχρηματοδοτεί το έργο. Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού της Οίτης, η Δ/ση Δασών και τα τοπικά Δασαρχεία καθώς και η Πυροσβεστική Υπηρεσία επιδεικνύουν άριστο πνεύμα συνεργασίας με τις ομάδες εκπόνησης του έργου και είναι πολύτιμοι αρωγοί στην κοινή μας προσπάθεια.

Διευθυντής: Χρήστος Γεωργιάδης, τηλ.: 693 7214 888

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθ. Κυριάκος Γεωργίου, τηλ.: 210 7274656

Συντονιστής: Νίκος Πέτρου, τηλ.: 210 3224 944

Κείμενο: Π. Δεληπέτρου,
Χ. Αλιβιζάτος, Χρ. Γεωργιάδης

Φωτό: Π. Δεληπέτρου,
Ηλ. Δημητριάδης, Ν. Πέτρου,
Χρ. Γεωργιάδης

Γραφιστική επιμέλεια:
Χρ. Χολέβα

